

FRÝDEK $\approx$ MÍSTEK

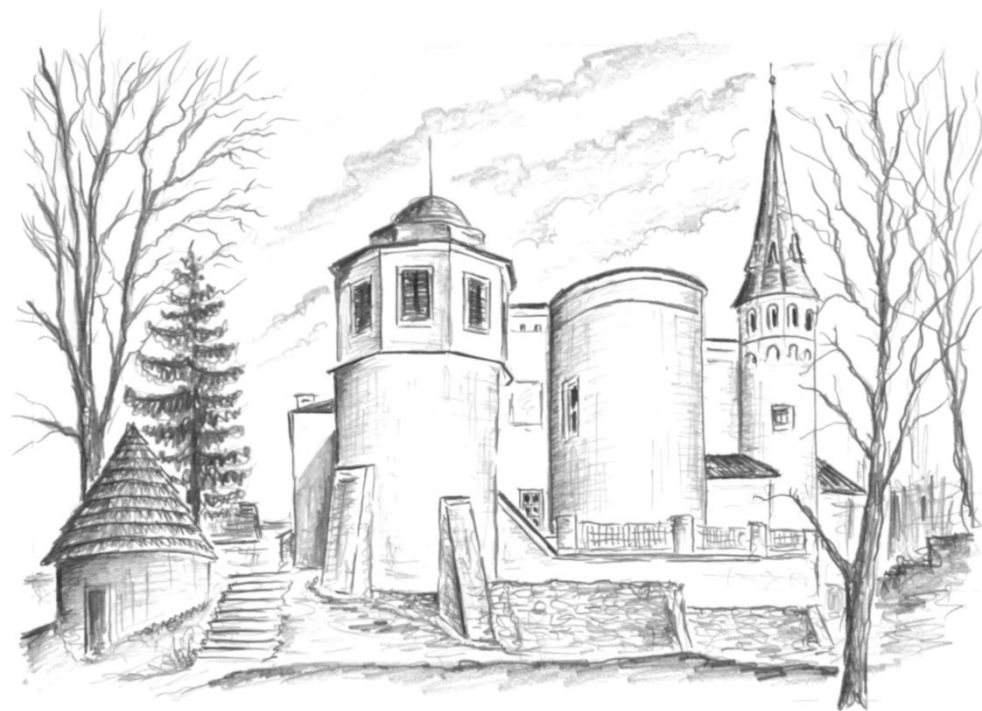
Obec Čeladná

www.komo.cz

Bo!beton
jdeme na to tvrdě

Lašský dostavník

Ročník.....14
Rok.....2024

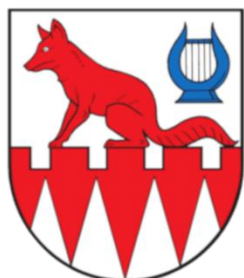
3
Podzim

Obec Baška

Obec Dobrá

Obec Hukvaldy

Obec Krmelín

Obec Metylovice

Město Paskov

Obec Raškovice

Obec Stará Ves nad Ondřejnicí

www.beskydskalikerka.cz

Černá cesta 3259, Frýdek-Místek
www.parezovyhaj.cz

Otevírací doba:

Pondělí – pátek	15.30 – 22.00
Sobota	14.00 – 23.00
Neděle	14.00 – 22.00

KAPITOLA
| KNIHKUPECTVÍ |

Obsah

Obrázek na obálce (zámek ve Frýdku)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	4
Místek v noci (R. Šatánková)	12
Po pramenech (P. Hruboň)	13
Literáti na 4. ročníku Beskydského Montmartre (D. Zapálková)	14
Jak začalo to moje psaní (O. Špaček)	16
Lašská brána (R. Šatánková)	19
Kravarečky na pašu (F. Pituchová)	19
Fotodokumentace	20
Osobnosti Velkého Lašska - L. Pastorek (A. Krulikovská)	22
Babičky (O. Tlučková)	28
O lašském jazyce (Dr. K. Hannan, Z. V. Krulikovský)	29
Láska opičí (R. Žvak)	32
Náš svět (B. Vidura)	33
Zázraky (B. Vidura)	33
Pozvánka na 15. horolezecký výplaz na K1	34
Pozvánka na 7. setkání na rozhledně Panorama v Chlebovicích	35
Pozvánka na 16. lašsko-valašský výplaz na památný Radhošť	36
Kalendario podzim 2024	37

Úvodník

Vážení čtenáři,
a máme tu meteorologické léto, pardon, podzim, ale venku je stále žhavé letní počasí. Připomnělo mi to rok 1960, kdy jsme se ještě 30. září koupali v nové, vodou již zaplněné přehradě Bašce a opalovali se jako na pláži u moře... Bohužel počasí nepřeje houbám, u nás nikde nerostou, ani ty „pšory“ nejsou vidět. Turistice i kulturním akcím však bylo přáno, kéž by ještě podzim byl pěkný. Trochu deště by mohlo přijít, ale sníh a mráz, necht' si dají „na čas“ ... (A jéje, je 12. 9. a vše je jinak – prší, prší... a má ještě pršet dlouho.)

Podzimní vydání je opět v tradiční podobě – události končícího léta, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), rozhovory s významnými osobnostmi aj. Co nás v podzimním čase čeká se tradičně dozvíte v kalendáriu.

Zatím Lašský dostavník vychází dál v plném rozsahu. Blíží se však čas, kdy už budeme myslet na příští rok a začínat zas dávat dohromady peníze. Díky všem, kteří nás dosud finančně podpořili, doufejme, že to zas společně zvládnem.

Na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout z našeho webu
<https://www.lassko.eu>.

Na nich, a také na Facebooku,
bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do zimního čísla posílejte nejpozději do konce listopadu 2024!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zapálková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

Co se stalo, přihodilo

17. června (pondělí): Slavnostní valná hromada U Čendy v Hodoňovicích.

Velká sešlost byla ve znamení gratulací letošním jubilantům – členům Království lašského:

„mistryni sportu a tělovychovy“, olympijské legendě, gymnastce Adolfině Tačové, em. zpěvačce a tanečnici souboru Ostravica Květoslavě Krulikovské, Antonínu Glacovi, fotografu našich turistických akcí, Liboru Pastorkovi, vojevodovi lašskému, místostarostovi spolku, Vladimíru Tomisovi, významnému členu spolku a také Radimu Pobudovi, členu souboru Gigula.

Radim se ujal svého ozembuchu, Milan Zbořil kytary, na harmoniku hrál Vít Pavlíček, zpívalo se, tančilo, diskutovalo, všechno bylo fajň...

Adolfína Tačová, foto M. Fajkus

Kalendario podzim 2024

28. září (sobota):	Horolezecký výplaz na K1 v Krmelíně (viz plakát str. 34)
5. října (sobota):	KD Baška v 18 hodin Závěrečný koncert 6. r. MFPS BAŠKA 2024
6. října (neděle):	Tradiční setkání na Kabátici v Chlebovicích od 15 hodin (viz plakát str. 35)
12. října (sobota):	Hostinec U Čendy od 17 hodin Hodoňovický krmáš
13. října (neděle):	Vlastivědný výšlap (bude upřesněno)
13. října (neděle):	KD Baška v 18 hodin „Mrzák inishmaanský“ – divadelní spolek Sputnik Havířov
28. října (pondělí):	Lašsko – valašský výplaz na Radhošť (viz plakát str. 36)
31. října (čtvrtek):	Křest publikace Radany Šatánkové „Lašská čítanka“, Modrý salonek - Knihovna v Místku v 18 hodin, Z. V. Krulikovský a členové souboru Gigula
2. listopadu (sobota):	Tradiční JARMARK ŘEMESEL v Krmelíně, sál hostince Na Benátkách – v 9 hodin zahájení starostkou obce a lašským králem
12. listopadu (úterý):	Fran Směja v Modrém salonku (120 let od narození), Knihovna v Místku v 17.30, Olga Szymanová, Jana Klečková, Gigula – lašský král s družinou
17. listopadu (neděle):	Hostinec U Čendy Tradiční pečení od 15 hodin
24. listopadu (neděle):	Vlastivědný výšlap (bude upřesněno)
1. prosince (neděle):	Ondřejská pouť na Hukvaldech. Zpívání lašských písní a koled po mši sv., lašský král s družinou - soubor Gigula
8. prosince (neděle):	Vlastivědný výšlap (MikuLašský výplaz na Prašivou)
31. prosince (úterý):	Silvestrovský výšlap na Lašský Říp (Metylovský Čupek)

Království lašské z. s.

pořádá

v pondělí 28. října 2024 16. lašsko-valašský výplaz na památný RADHOŠŤ

Sraz účastníků je v 9.45 před Libušínem na Pustevnách,
směr Radhošť pospolu vyrazíme v 10.00 hodin,
cestou se zastavíme u Radegasta, zazpíváme si
„Laši, Valaši jedna rodina“,
na vrchol pak dorazíme asi ve 12.00 hodin,
kde v kapli sv. Cyrila a Metoděje společně
zapějeme „Hej, Slovani“, „Moravo, Moravo“,
„Cyrilometodějský chorál“, „Svatý Václave“,
hymnu českou, slovenskou i lašskou.

Pak se vrátíme zpět na Pustevny, kde v restauraci LANOVKA
si zazpíváme s Odualajne bandem po lašsky aj po valašsky!
(cca od 14 hodin)

Srdečně zve král lašský Zdeň Viluš I. s družinou

5. července (pátek): Cyrilometodějská pout' na Lašském Řípu.

Předpověď počasí nebyla příznivá, ale sluníčko zvítězilo nad mraky a bylo nakonec krásné počasí. Ve 14 hodin začal program již 6. poutí na Metylovké hůrce (Čupku), zazněla lašská hymna, starosta Metylovic Ing. Lukáš Halata uvítal přítomné, se zdravicí se přidal lašský král Zdeň Viluš Krulikovský. Sváteční slovo přednesl P. Mgr. Václav Gandra, král za doprovodu Víta Pavlíčka zazpíval Cyrilometodějský chorál. Pak se Gigula (družina lašského krále) ujala zábavného programu. V první části v programu „Zpívejte lidičky“ to byly písničky z lidových zpěvoher K. Hašlera, R. Piskáčka, R. Kubína aj. v podání Adély Krulikovské a Zdeňka Krulikovského, za hudebního doprovodu Víta Pavlíčka, potom se připojili další členové souboru, a to již zazněly lidové, převážně veselé písničky z našeho regionu. O občerstvení se postarala Hanka Šimková a její Budka, o lašské placky Vlád'a Tomis. Pout' se, i přes menší účast, vydařila, atmosféra byla velmi příjemná.

Zahájení programu, foto J. Bužek

6. července (sobota): Zahájení výstavy spolku Petra Bezruče.

Výtvarníci uspořádali již tradiční výstavu svých prací, tentokrát opět v Základní škole na Ostravici. Zahájení se zúčastnila paní starostka obce Mgr. Pavlína Stankayová, lašskou hymnu zazpíval lašský král, za podpory a hudebního doprovodu dcery Adély, nechyběl malíř a řezbář Jan Satina a další osobnosti spolku. Před školou, posléze i v sále vyhrávala cimbálová muzika Kotci z Frýdlantu n. O. Akce se těšila velkému zájmu příznivců z celého regionu.

Hlavní aktéři zahájení výstavy, uprostřed starostka obce, vlevo vpředu Jan Satina., foto L. Jančura

Pohled do sálu výstavy, foto L. Jančura

7. setkání na rozhledně

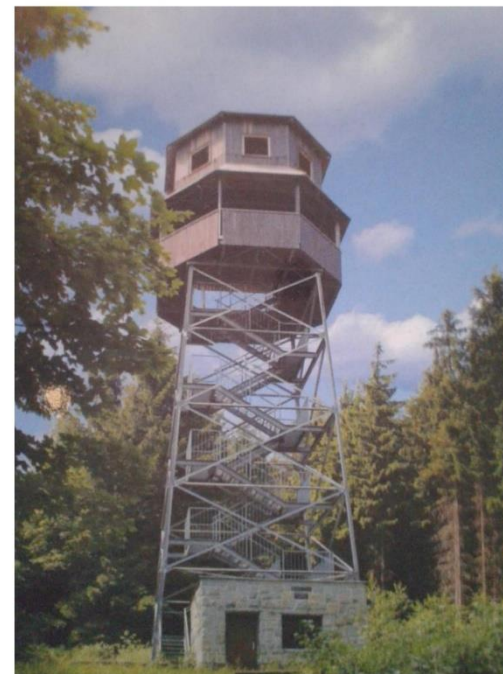
**V neděli 6. října 2024 v 15 hodin
se sejdeme u rozhledny Panorama v Chlebovicích,**

**zazpíváme s lašským králem
a jeho Odualajne bandem,
populáme, co kde nového...**

srdečně zve

správce rozhledny Václav Halat

Občerstvení zajištěno!

pořádají v sobotu 28. září 2024

15. horolezecký výplaz na vrchol K1 bez kyslíkových přístrojů

Sraz horolezců v základním táboře ve 13.59 hodin
v restauraci NA BENÁTKÁCH!

Program výplazu:

- 14.20 - slavnostní zahájení lašským králem a starostkou obce
- 14.30 - ostrý start horolezeckého výplazu po trase:
ul. Brušperská, ul. Paskovská, ul. Záhumenní, ul. Vodárenská
- 15.00 - dobytí 2. tábora, aklimatizace před nástupem k boji o vrchol
- 15.30 - dobytí K 1, pocta vítězům! Zapějeme ódy na sv. Václava aj.
- 16.00 - návrat do Lašske zakladně v restauraci Na Benátkách
- 16.30 - vyhodnocení výplazu, zpětná aklimatizace

Výplaz se koná za každého počasí,
horolezeckou výstroj a dobrou náladu s sebou!!!

Záštitu nad akcí opět převzal lašský král Zdeň Viluš I.
Účast slíbil „Lašský viceminister sporta a tělovychovy“
zlatý olympionik ve fotbale Luboš Pokluda!

spolu se sponzory:

Obec Krmelín, Beskydská likérka,
Pekařství Boček, Restaurace Na Benátkách

13. července (sobota): Palkovice: IX. Festival dechovek.

A také PIVNÍ a GULÁŠOVÉ STAVNOSTI, které byly spojeny se slavnostním předáváním ceny krajského kola Vesnice roku. Pozvání od starosty Radima Bači přijal i lašský král Zdeň Viluš Krulíkovský, který přednesl zdravici a se svým doprovodem zazpíval lašskou hymnu.

Zdravice krále a družiny, foto J. Krkoška

14. července (neděle): K pramenům Mohelnice a Morávky.

Předpověď počasí nebyla růžová, přesto se sjeli na Zlatník ti nejskalnější účastníci našich výšlapů. Už ve slunečném počasí jsme vyšlapli podél Mohelnice k jejímu prameni, pak vzhůru na Ježánky, po krátkém odpočinku na Bílý Kříž, kde je horní pramen Morávky. Ve srubu jsme se posilnili, smutně se dívali na stále zavřenou, opravenou chatu... Po stejné trase jsme se vrátili přes Ježánky na Visalaje, kde jsme u chladného osvěžení počkali na autobus.

7. výšlap 14. 7. na Zlatníku, foto A. Glac

3. – 10. srpna: Putování Královské družiny slezským regionem.

Jako každoročně vydal se lašský král se svými kamarády po krajinách Velkého Lašska. Tentokrát jsme se utábořili v Moravském Leskovci (rodinný minikemp), odkud pak (auty a pěšky) vyráželi na túry. Hradec nad Moravicí s okolím, z Rýmařova na hrádek Strálek, z Krnova na Cvilín, přes hrad Šelenburk do Úvalna, z Dlouhé Stráně podél Slezské Harty zpět do kempu, z Otice přírodní rezervací – NS Hvozdnice, nakonec z Bruntálu do Milotic k řopíkům. Vše jsme ukončili v bruntálské Radegastovně, kde bylo vše skvělé, zejména pivo bylo na jedničku s hvězdičkou.

Na Šelenburku zavlála vlajka Království, foto M. Krulikovská

Super obsluha v bruntálské Radegastovně, foto M. Zbořil

NÁŠ SVĚT

Co si nalhávat
ale nebudeme plakat
budeme se smát
nebudeme litovat
i kdyby hrách
na stěnu padal
a stál bych
a naprázdno mával
ale měl za to
že přece jen
probudí se den
a objevím svůj svět
nebude jak med
ale svou tvář neztratí
ale k dobrému se obrátí.

ZÁZRAKY

I v kamení může
objevit se zlato byť
zázraky se nedějí

kdo ocení že stal se
toho svědkem
a neví co se děje

ale hřmění to nebude
protože zlato svou
cenu neztrácí když ryzí je

a to se může zračit
i když obloha bude se mračit.

Bohumír Vidura

Láska opičí

Radek Žvak

Nic tak ženu neničí, jako láska opičí.
Je to nemoc plná kliček u matek i u babiček.
Pro potomků rozmary, celé by se rozdaly.

Když jsou děti ještě malé, tak žebroni neustále,
kup mi to a tohle taky, ještě tyhle auťáky.
Matka plní bez reptání všechna tahle dětská přání.

A tak matka leta celá dětem pomyšlení dělá.
Vychová tak z potomka chamtivého holomka.
Ten potom i v dospělosti, ždímal matku bez milosti!
Matička mu ráda dá, všechno oč ji požádá.

A že není macecha i svůj byt mu přenechá!
To vše koná v domnění, že to „dítě ocení.

Potomek pak na oplátku navštěvuje svoji matku
v sociálním zařízení, v den důchodu doručení!
Přijede pro její kačky autem nelepší značky!

Maminky, ty staré dámy, našetří jim na Bahamy.
Vnoučátkům, babička milá, letní tábor zaplatila.
Pro sebe pak kus chleba, vypůjčí si, je-li třeba.

(Prosté rýmováčky 2010)

Pohoda u Slezské Harty, foto M. Krulikovská

11. srpna (neděle): Vlastivědný výšlap z Čeladné „K prameni štěstí“.

Počasí nám přálo, sraz jsme měli v Čeladné u nádraží, svižně jsme vyšlápli místním zeleným a červeným značením k pramenům Štěstí, Tůňce a Studánce archandělů, v restauraci Smrček (kdysi U Hovjadského) jsme se osvěžili a zase zelenou kráčeli k Čeladence. Jelikož již hostinec Kněhyně nefunguje (velká škoda), tak jsme navštívili nově otevřenou sportovní restauraci Olympic. Podél řeky jsme se pak vrátili do Čeladné k vlaku. Tam jsme se ještě osvěžili v hospůdce u nádraží.

8. výšlap, start v Čeladné u ž. s., foto J. Bužek

K prameni Štěstí, foto J. Bužek

31. srpna (sobota): Historické slavnosti – Kabinet lašských básní a písní.

Tak jako loni Historické slavnosti pořádané Magistrátem města Frýdku-Místku, které byly opět pod Frýdeckým zámekem, zahájila Lašská umělecká společnost Gigula programem Kabinet lašských básní a písní – ve spolupráci se spolkem Krasomil, který vede Radana Šatánková. Ta byla také dramaturgyní pořadu, který byl tentokrát v duchu tradic kolem zbojníků Ondraša a Juraša. Zazněly písničky a básničky, která měly vztah k danému tématu a regionu. Za krásného počasí se sešlo hodně posluchačů, ještě více jako před rokem. Pořad měl velmi pozitivní ohlas.

Gigula pod Frýdeckým zámekem, foto R. Šatánková

6. září (pátek): Palkovice-Myslík.

Na pomoc Palkovicím (finále celostátní soutěže „Vesnice roku“) dorazil i lašský král s doprovodem, aby na vyhlídce nad Myslíkem obohatil program, který byl určen pro porotu soutěže. Uvítal se s Marošem Žárským, který dorazil z Valašska, zazpívali s cimbálem (vyrobeným na Myslíku Miroslavem Holišem) Bezkydě, Bezkydě – po lašsky, vše řídil starosta obce Radim Bača, který měl také hlavní slovo. Pak už se všichni vydali na další určená místa programu.

„Vy tu moc po slovensky němlovitě, že?“ Rozhlédla se kolem a odpověděla: „Po slovensky enem dyž musíme. Ináč mluvíme po našimu.“

Generace našich dědů a babiček říkávala, že mluví po lašsky. Nebo také ludovo. V Polsku, až v dědině Bugaj u Kalwaryje Żebrzydowske (1991), jsem nejlépe rozuměl víc než devadesátileté stařence. Divil jsem se tomu, byl jsem však upozorněn, že mluví ludovo, po lašsky. Lidový slovní základ je tam shodný překvapivě s naším, z moravského Lašska. I Ervín Goy (Óndra Lysohorský) byl názoru, že laština na Místecku je původnější. Jeden starší kolega z Těšína mě před čtyřiceti lety upozornil na skutečnost, že tak jak mluví nejstarší generace v brušperském okolí, tak se ještě v jeho dětství mluvilo u nich kolem Těšína!

Jihozápadní hranici Lašska tvoří rozdělovník vod. Osídlení v dřevních dobách postupovalo od severu podél Odry, pak podél jejich přítoků – Olše (Olzy), Ostravice, Ondřejnice, Lubiny, Jičínky, Luhy, k západu podél Opavy, Opavice, Moravice (kraj Holasiců). Tehdy ještě státní nebo zemské hranice Moravu, Slezsko, Polsko a Slovensko nerozdělovaly. Přinášeli s sebou lašskou mluvu. Pronikání Lachů zanechalo stopy i dál za Moravskou Bránou, za hranicí severních vod. Ostrůvky lašského nářečí prokazatelně zaznamenali lingvisté v 19. století v Krásnu u Valašského Meziříčí, Lipníku n. Bečvou, Záhoří, též na Horní Bečvě, v Novém Hrozenkově a ve Velkých Karlovicích. Na lašské straně, v povodí Odry až k hřebenům Radhošťských hor a Veřovických vrchů stopy valašského (slováckého) nářečí nikde nebyly.

U nejstarší generace ještě lze slyšet místní varianty laštiny, v současné době lze mluvu na Lašsku rozdělit takto:

- 1/ lašský místní dialekt nejstarší generace
- 2/ lašský interdialekt moravský a slezský starší a střední generace
- 3/ lašskou variantu spisovné češtiny, kterou slycháváme nejčastěji

František Bartoš: „*Nemít český národ již spisovné řeči, laštinu bych na ni povýšil.*“

Zdeněk Vilém Krulíkovský

(Knížka pro každého Lacha – 2006, doplněno a upraveno 2024)

Pokud jde o původ laštiny, mnoho českých i polských jazykovědců od-
rážejí určité národní předsudky. Ovlivnění snad středověkou legendou
o Čechovi a Lechovi, někteří by rádi vystopovali etnický původ dneš-
ních uživatelů laštiny k jedné nebo druhé z těchto legendárních postav.

**Pravdou však je, že v 9. a 10. století obyvatelstvo žijící na území
dnešních lašských nářečí nebylo, z hlediska jazykového, ani české,
polské či slovenské.**

Óndra Lysohorsky (dr. Ervín Goy) popisuje laštinu takto: „Lašsky ja-
zyk, w širokych rysach, je mluva ludu w sewerowychodnej Morawě, we
starym rakuskym Šlonzku a w Hlučinsku. Od zapadniho jazyka českého
a poledniho jazyka slowenskeho še rozeznowo hlawně akcentem na pře-
dostatni slabice, od vychodniho jazyka polskeho hlawně nědotatkem
nosowych samohlasek. Jazyk lašsky še sklodo z wjecero podřeči, kere
dohromady twořo wlasny jazykowy organismus.“

Dr. Kevin Hannan – lingvista z USA, kořeny měl na Těšínsku

Ve Slezsku, na východní Moravě i na Krakovsku byli v lidovém hu-
moru za Lachy považováni lidé, kteří se neuměli vyjadřovat ve spisovné
řeči. Tak u Poláků byl Lachem ten, kdo mluvil špatně polsky, u nás zase
ten, kdo nemluvil správně česky nebo moravsky. Takovým lidem se ře-
klo: „*Mluví po starodávnu jak Lach.*“

Joža Vochala

Někteří badatelé říkají, že laština je archaická čeština, která se vyvíjela
samostatně. Avšak v době, kde se český jazyk formoval na celém území,
šlo o staroslověňštinu, která byla jazykem Velké Moravy, tudíž i dneš-
ních Čech, Slezska, Slovenska, jižního Polska. Toto je často opomíjeno.
Nutno zde také připomenout bělochorvatský prazáklad laštiny. Svědčí
o něm jisté podobnosti s lužickou srbštinou, slovinštinou i chorvatšti-
nou, zejména ze severního Chorvatska. Všechny společné znaky vedou
opakovaně k teorii Bílého Chorvatska – od Krkonoš až k Sanu.

Spisovná polština byla utvořena poměrně nedávno. Laština je mnohem
starší a naopak ona dala určitý genetický základ polštině. Je však z fo-
netického hlediska odlišně posazená v mluvním ústrojí. Když Polák
z Velkopolské mluví česky, nezní jeho řeč jako laština, spíš jako by
mluvil česky Ukrajinec.

Slovenština má také velkomoravský základ, z kterého se vyvinula. Na-
víc na severozápadě i na východě žijí od pradávna Laši, kterým byla
jejich původní řeč ovlivněna. V roce 1980 jsem ve Ždiaru za Belan-
skými Tatrami poslouchal starou paní, která mluvila dosti po lašsky.

7. září (sobota): 16. Lašské slavnosti v Sedlístích.

Na Bezručově vyhlídce (zvané Baba) se opět uskutečnily oblíbené Laš-
ské slavnosti, které pořádá obec Sedliště. V 16.30 za slunečného počasí
vše začalo. Moderátorka akce Adéla Krulíková uvítala lašského krále
Zdeňku Viluša I. s doprovodem, ten pozdravil přítomné a hned pak za-
zněla Lašská hymna. Po ní nastoupily děti ze souboru Paskovjanek, pod
vedením Zdeňky Švachové předvedly velice milý, jako vždy výborně
připravený program. Další část programu vyplnil soubor „Gigula“ v po-
řadu „Zpívejte, lidičky“ – věnovaný Roku české hudby. V úvodu za-
zněly písničky ze sbírek Leoše Janáčka (5. 7. uplynulo 170 let od jeho
narození), pak program slavností obohatily písničky z lidových zpěvo-
her „Podskalák“ Karla Hašlera, „Perly panny Serafinky“ Rudolfa Pís-
káčka (150 let od narození), „Děvče z přístavu“ Jaroslava Jankovce a
„Děvčátko z kolonie“ Rudolfa Kubína - v provedení Hany Jamrozové,
Adély Krulíkové, Zdeňky Krulíkové a Víta Pavlíčka. Nakonec
tohoto bloku vystoupili manželé Milan a Jana Zbořilovi s několika lido-
vými hornickými písničkami. Potom již nastoupil skvělý soubor lido-
vých písní a tanců (s cimbálovou muzikou) „Vonička“ z Havířova,
který vyplnil další hodinu programu zpěvy a tanci ze Slezska i Moravy.
Pak se ještě přišli rozloučit členové souboru „Gigula“ s několika „řa-
chačkami“ z lašsko-ostavského regionu, po nich už do pozdních hodin
k tanci i poslechu vyhrával PETERS BAND. Během celého odpoledne
měly děti možnost využít skákací hrad a malování na obličej, pro malé
i dospělé bylo připraveno bohaté občerstvení – grilované speciality, ko-
láče, preclíky, výběr nealko nápojů a nechybělo pivo Radegast...

15. září (neděle): Vlastivědný výšlap „Okolo Mistka cestička“ – akce byla z důvodu nepříznivého počasí zrušena.

Rozbouřená Ostravice 15. 9., foto M. Fajkus

Toulavý kocour
honí zpívající vítr
ztemnělé podloubí
se choulí
do náruče domů

světýlka v oknech zhasla
náměstí hlídá kašna
a morový sloup
je svědek skoupý na slovo

druhý den nanovo
místecké vinárny
melou svou poštu tichou
jindy jak včelín
životem pilným bzučí
a filmař z dávných dob
utočil by se klikou

náměstí Svobody
podobá se Bermudskému několikaúhelníku
s nebezpečnými setkáními soupevníků
dělá vu
čas se zastaví

Místecké náměstí, foto M. Fajkus

Lašskými nářečími se mluví v České republice a v některých sousedních polských městech a vesnicích. Konvenčně se laština dělí na západní, východní a jižní skupiny, což v tomto pořadí koresponduje s oblastmi kolem Opavy, Ostravy a Frenštátu pod Radhoštěm. Lašská nářečí jsou součástí západoslovanské jazykové větve a vykazují znaky tří územně sousedících, geneticky spojených jazyků: češtiny, polštiny a slovenštiny.

Chápáno globálně: fonologický systém laštiny má stejně blízko k polštině jako k češtině nebo slovenštině. Některé rysy morfologie a syntaxe laštiny mají blíže k češtině a slovenštině, jiné zase k polštině. Ze všech jazykových oblastí je to slovní zásoba, která se nejvíce podobá češtině.

Čeští a polští jazykovědci se liší svými pohledy na vznik těchto nářečí. Lašská nářečí (v češtině známá jako nářečí slezsko-moravská a slezská) jsou považována jazykovědci českého etnika za jednu ze čtyř skupin regionálních nářečí českých. Vzhledem k rozmištění těchto nářečí, a vezmeme-li v úvahu jazykové rysy, lašská nářečí mají ze všech českých dialektů jak v psané, tak i v mluvené formě od češtiny nejdále. Někteří jazykovědci polské provenience je považují za česká s příznačnými rysy polštiny, zatímco jiní Poláci tato nářečí označují jako přechodová. Nicméně, další naznačují, že genetickým základem je polština. Na shodné tvary laštiny a slovenštiny se často pohlíží tak, že v porovnání s češtinou a polštinou se více podobá sousedícím slovenským nářečím, existují charakteristické rysy společné pro laštinu a východoslovenská nářečí. Zatímco lašská nářečí jsou nejčastěji přiřazována k nářečím územně českým, podle jiných znaků mohou být hodnocena jako nářečí přechodová nebo smíšená, stejně jako nářečí, kterými se mluví podél moravské, slezské a slovenské hranice a v Malopolsce. Tam patří i smíšená nářečí polsko-česká, nářečí v oblasti v České republice, která je nazývána Zaolší, goralský dialekt polsko-slovenský ze severního Slovenska a polské nářečí goralské z Podhala. Mají určitý společný okruh znaků.

Ti, kdo hovoří po lašsky, tradičně svůj jazyk označovali jako moravsky, šlonsky nebo ponašymu.

Významným geografickým rysem území, kde se používají lašské dialekty, je Moravská brána, která už v ranné historii napomáhala styku mezi slovanskými kmeny obývající oblasti, které jsou dnešním českým, polským a slovenským územím. Historicky to bylo území přechodových jazyků a smíšených kultur. Už v 9. a 10. století některé rozdíly odlišovaly jazyk Slovanů žijících v tomto regionu od jejich sousedů.

Olga Tlučková

(Anička s nuší suchých klacků a Olga s taškou plnou papírů usednou na lavičku, aby si odpočinuly a popovídaly. Ukázka ze sedlišťských kabaretů – 2013)

Olga: Když tenkrát po „Sametce“ začaly ty zabijáky a slaboduché seriály prošípované ještě těmi pitomými reklamami, napsala jsem takovou kritickou básničku pro noviny, ale moji známí ji poslali přímo do televize. Řeknu ti aspoň konec...

Anička: A co na to odpověděli?

Olga: Jako obvykle: statisíkové příjmy z reklam potřebujeme na provoz a divákům se naše programy velice líbí, jsou nejvíc sledované, čili lid to chce – má to mít!

Anička: Víš, za slovo „lid“ se dá schovat kdeco, to nejsou jednotliví lidé, ale takový bezejmenný dav, takové stádo schopné čehokoliv a kdykoliv.

Olga: Máš pravdu, též se říká „masa lidu“ a taková „divácká masa“ chce vidět zase „maso“, pokud možno vyhřezlé a k tomu krev – opravdovou, jedná-li se o zpravodajství, anebo ten zředěný kečup, jde-li o zábavu a zábava – to je akční film: každé tři minuty vražda, každých deset minut výbuch – ať se mají mladiství čím inspirovat.

Anička: A nejen mladiství, už aji děcka mají vražedné nápady, jsou toho plné noviny...

V kolaji voda - pro paní Olgu Tlučkovou do nebíčka, 7. 9. v Sedlišťích

Sbalil jsem si svůj baťůžek, včetně dobré nálady,
„Tak to je všem snad jasné.“

Jdu dneska na Bílý Kříž z malebné obce Krásné.
Pozdravím se s družinou našeho lašského krále
na zastávce Zlatník a jdeme směle dále.

Kolem pramenu Mohelnice a dál přes Visalaje,
Latopyř nám na kokio známé písně hraje.

U pramene Morávky připíjíme její slávě
na Sulov jsme všichni došli v pohodě a hravě.

Na vrcholu s Radegastem plyne krásně čas,
je to pro nás lašské plémě ten správný poločas.

Po přestávce občerstvení jdeme zpět na Visalaje,
nad hlavami všech zúčastněných lašský prapor vlaje.

Všechny nás vždycky spojí zdravá empatie,
na stezkách našim královstvím to vždy žilo a stále žije.

Poslední šachta

Fedroval krtek v d'ůře, zmazany byl na břuchu,
dolamal si gracu, bo narazil na poruchu.

Profil samy šutr, mezi tym celina,
nostalgicky zavzpominal, jak vypada rašelina.

Tak vykopal šachtu uprostřed zahrady,
pry tu bydlí haviř, kery dava fajne rady.

Vylez na kopec, slyší samy randal,
na hlavu mu přistal.... tak desítka sandal.

A tak krtek zavřel tu poslední šachtu,
„V Karvine na furt končím!“, vyvěsil velku plachtu.

Na d'ůře po krtkovi zaseli pažitku,
to je na vždy konec haviřských zažitku.

graca - hornická motyka
porucha - tektonická porucha - prorostlý uhelný profil kamenem

Věnováno slavnému haviřovi Ondřejkovi Čechotkovi a odstřelu skipu na dole
LAZY (AZ).

Pavel Hruboň

Literáti vystoupili na 4. ročníku Beskydského

Montmartre

Že nevíte, co je to za akci? Spolek malířů a výtvarníků Rosenfeld tento Den setkání s výtvarným uměním už pořádal počtvrté, vždy první sobotu v září ve frýdeckém Faunaparku. A že počasí umění přálo, je to nejlepší, co se mohlo stát, jinak za nepříznivého počasí by byla akce zrušena. Pochopitelně, nelze vystavit své obrazy a jiná umělecká díla v plenéru či v něm malovat, když prší.

A tak kdo si v sobotu 7. září 2024 vybral z množství nabízených akcí v okolí právě výstavu umění, jistě nelitoval. Našel zde krásná díla umělců, kteří žijí a tvoří v širokém pásu Pobeskydí. Ať jsou organizováni nebo „na volné noze“, byly zde k vidění zajímavé „kousky“. Pro širokou veřejnost – dospělí i děti – byl zároveň připraven zajímavý hudební i dramatický doprovodný program.

Je třeba říci, že svou účastí přispěli také členové Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek svými básněmi a hudebním doprovodem. Celé prosluněné odpoledne s programem otvíralo šest literátů přednesem své tvorby, vybrali si i básně svých kolegů. Podpoření vnímavým publikem v hledišti a propojení verše s hudbou se neslo Faunaparkem ve vzájemné symbióze a múzy umění si pochvalovaly.

Děkujeme organizátorům, že jsme mohli být „u toho“ a těšíme se zase brzy na takové podněcující setkání.

Za Literární klub Petra Bezruče Dajana Zápalková, předsedkyně

byla, že zme třeba celou noc nevyjeli, my zme vyjížděli jenom k velkým trestným činům. Takže sem třeba rano přijel vyspany, ale... jít do hospody zrobit pořádek, jet na nakup, rychle něco dat vařit... Buď sem pingloval a žena Alenka vařila, anebo ja sem vařil a pinglovala Alenka nebo kamaradi.

A: Ty i vaříš?

L: Jsem měl vyhlášenou kuchyň! I koktejly sem mišal. V zimě svatby, hostiny... Člověk byl fakt zedřený. Tak co vymýšlat? No zkoušel sem ledacos... Až mě napadlo založit likerku. První sem to dělal v najmu. Najal sem si shodou okolností budovu hned vedle okresního ředitelství policie, v Místku, vedle byvalé cihelny. Potom se to začalo rozrustat... A to sem měl společníka ještě v te době. Kupili zme od Agrostavu byvalu kotelnu.

A: A byli jste od začátku Beskydská likérka?

L: Ne. Pedekom. Tu halu zme přebudovali, stroje nakupili... a jelo se. A pak přišel Ferrit s nabídkou, že by to kupili, protože sem tam byl mezi dvěma jejich budovami. Oni měli ředitelství tu v te budově, tak sem koupil tuhle budovu. Pak zme se v te době rozkmotřili aji s tym kolegu... Nechtěl na sebe brat žádnou zodpovědnost, všecko chtěl nechat na mně. Tak zme se dohodli, že pujdem od sebe. Vyplatil sem ho a zustalo to mně, dodneška.

A: A v této budově jste tedy od kterého roku?

L: Dva tisíce dva sem přešel na Beskydskou likerku...

A: Co Tě vedlo k tomu názvu?

L: Asi jsem měl vždycky nějaký vztah k regionu... A „Beskydská likérka“ pokračuje v trendu Herrmanna Löwa, kery puvodně vyráběl Lysu Horu, o keru mi hlavně šlo.

A: I když jsi studoval v Praze, celou dobu Tě to táhlo...

L: Zpatky domu! A proto, jak sem potkal tvojího tatu, tak zme si v tych Hodoňovicach padli malem do naručí, když sme pochopili, že sme v tomhle směru stejní. Tehda ste tam hrali „Ondraša“. A zpívali ste tam.... „Lysu horu...“. Zašel sem za tatu a řekl sem mu, že Lysu horu vyrabim. To bylo první setkání s tatu a vubec s tu společností naši.

A: Máš spoustu zkušeností, hodně jsi toho zažil, co bys, prosím Tě, vzkázal lidem a případně hlavně těm dalším generacím?

L: Asi bych to shrnul do takového: „Ku..a, život je kratký! Ale krásný!“ A to KRATKY bych zduraznil. Proto je třeba ho žít!

L: Ani nevím, jak sem na to přišel, asi v nějakém americkém filmu sem to viděl, a zjistil sem, že v Plzni prodává nějaká firma stroje na výrobu popcornu. To bylo těsně po revoluci... Když sem mezi známými řek, že do toho idu, tak sem byl za největšího kretena. Samozřejmě sem neměl prachy. Tak sem prodal starožitný nábytek, kery sem zehnal na buráčkách.

A: *A manželka Ti v tom plánu fandila?*

L: Kupodivu v tom byla na me straně, protože do te Plzně se mnou jela. Kupili zme ten stroj, přijeli zme domu a začali zme pect. V patek zme cela rodina pekli popcorn do rana a davali do těch sačku. Rano sem zbral ten stroj, jel sem na burzu, rozbalil sem plnu dodavku tych vyrobku, ale i tak sem nestačil dělat. To vonělo... Novinka!

A: *Dělali jste slaný nebo i sladký?*

L: Sladky, slany, jaky kdo chtěl. Šla mlada děvucha s děckama: „Ja to ťu! Ja to ťu!“ Za chvíli lidi zjistili, že to je fajne a za dva měsice sem měl naklady zpatky. Ale zase... musel sem v sobotu rano vstávat, na burze byt... /*Smějeme se.*/ No a co vymýšlat... No, hospodu... Počkat, hospoda přišla jinak. To mě donutila momentální situace se stat hospodským. Jako kluci zme v Hodoňovicach měli fantastickou partyju. Ta hospoda, co tam je teď, co sem měl, tak to byla původní hospoda, my zme si ju postavili. Obecní úřad nam dal material a my zme to postavili jako klubovnu. A na te klubovně to po revoluci spustlo, okna vybite, nikdo se o to nestaral. Zašel sem na obec a obec mi to za korunu pronajala. My zme si to zamkli, trošku opravili... Na tom hřišti zme hráli nohejbal a fotbal, tak to chtělo pivínko... Tak bečku kupíme! Ale čím to budem čepovat? Objel sem kamarady po hospodach. Rušila se Jednota v te době, tak sem zehnal vyřazene sklo, příbory... Ale čím to chladit? Tak sem zhaněl hasicí přístroje, kere různě ležely a nikdo se o ně nestaral. No a přišly za nami děvuchy... Ted' zas nebylo kde sedět, tak z okresu vyřazene stoly a židle sem pospravoval, jenomže přišli už aji cizi. Tak sem zašel do banky, pučil sem si peníze a udělala se hospoda krásná. To dřevěně venku sem ja přistavil - ty stoly. A soboty, neděle bylo i sto padesát lidí. Akce, fotbaly, turnaje nohejbalové, to přitahlo lidi. V hospodě byl problem černe pivo. Nošovice černe pivo nedělaly, u Pastorka bylo černe pivo. Dyž sem jako malý capart desetiletý jezdil do Jeseníku na byvaly statek k babičce, dědečkovi, tak tam byl jeden takový strejda a on: „Liborku, daš si pivo?“ „Ně, mi nechutná pivo.“ Nalil mi tam malinovou šťavu a už Liborkovi chutnálo pivo. Chceš černe pivo? Upražil karamel, udělal mi černe pivo. Takže v hospodě bylo černe pivo, malinové pivo... To nikde nebylo. Jenomže utekly nějaké leta a zjistil sem, že přece nestrávím život v hospodě. Vyhoda na tych čtyřadvacitkách

Literáti před vystoupením, foto archiv LKPB

Členové LKPB, foto archiv

JAK ZAČALO TO MOJE PSANÍ?

Místo, kde se člověk narodil, připadá krásné, kde si člověk dělal názor o tom, co je a co není. Místo, kolem kterého se točil svět a teprve následující roky, kdy je přiveden k poznání skutečného, velkého světa i s tím dobrodružstvím, jímž žijeme ŽIVOT.

Až vyletíme z rodného hnízda, pak nás povinnosti či touhy poznávání tam vedou.

Opuštění v divočině moderní doby se ukládáme k spánku a zdá se nám o jiném světě - krajině dětství. Ten nás provází celou dobou života a připomíná nám místa, kde máme stále SVÉ KOŘENY.

Po roce 1989 se stále častěji setkáváme s americkými krajany – potomky rodinných příslušníků, kteří se po roce 1848 ve velkých počtech odstěhovali s nadějemi na lepší uplatnění a život za mořem. Velká část se usadila v oblasti dnešního státu TEXAS - státu osamělé hvězdy, kde na získaných pozemcích začali hospodařit. Mnozí z nich se zapojili i do jiných činností a dnes mají zavedené firmy.

Podrobnější informace se o této době můžete dočíst v publikaci MUDr. Šimíčka „Poutníci za nadějí“, příp. jiných, ve kterých se o tom dovíte víc.

Jedním z velice aktivních hledatelů svých předků je i pan Theodor Slansky, pokračovatel rodu mých vystěhovaných předků, kterému jsem předal fotografie domků Vlčovic, kde bydleli jeho předkové.

Theo u nás doma

L: A jak! Ale započty sem měl. Něco sem o tom věděl. A těž sem se oženil a moc to k sobě neladilo - život manželsky a život bohemsky v Praze... Když se soudruzi tehdy na katedře zeptali, jak to myslím dal, tak sem byl frajer, nechtěl sem se nikomu zpovídat. Tata mě chtěl zabit, bo už se mi tu hrálo mistečko, hodně dobře placene. Samozřejmě sem o něho přišel.

A: *Takže jsi na té vysoké vydržel rok?*

L: Rok, no. A nastupil sem na obvodni oddělení do Frydku jako hlidkovy příslušník Veřejne bezpečnosti.

A: *Jak dlouho jsi tohle dělal?*

L: Osm roku pomalu... Pak sem postupil vyše, i když sem moc nechtěl. Z pochuzkařa sem byl takzvaný zpracovatel, takže se ze mě stala úřednicka krysa. /*Směje se.*/

A: *A jezdil jsi i do terénu nebo jsi byl jenom v kanceláři?*

L: V te době ještě ne, v te době sem byl jenom ten zpracovatel.

A: *Zřejmě i to jsi skvěle zvládal...*

L: No zvladnul sem to, akorat sem neměl tu volnost jako pochuzkař.

A: *Jak dlouho jsi dělal v té kanceláři?*

L: Asi pět roku. Pak sem začal aji stavět barak, což bylo naročne zkloubit. Navic sem se ještě přižívoval spravovaním aut, lakoval sem, vyvažoval auta... A už mi to aji lezlo na nervy všechno, tak sem dal žádost do civilu, že odejdu. Nechtěli mě pustit, tehda si starych policajtu ještě vážili, tak mě přeradili z obvodu na okres. Přesl sem na operačni středisko a byl sem ve vyjezdove skupině.

A: *Jakou funkci jsi měl Ty?*

L: Spojovací technik, šofer, psovod... Všechno možné. Lidově řečeno takova spojka. Pak sem se stal tym zpracovatelem, dneska se tomu říká vyšetřovatel.

A: *A na okrese jsi byl jak dlouho?*

L: Asi tež pět roku. V podstatě jak sem odchazel do civilu, tak už začala ta elektronika a to pro mě už nebylo. Po pětadvaceti letech služby jsem měl narok na rentu. V plne vyši. To je jedna věc. A trochu už sem měl policajtu plne zuby, hlavně těch mladých a „chytrych“... A taky sem podnikal. Začalo to v podstatě burzama a vlastně první takovy podnikatelsky napad nebo jeden z prvnych byl, kdy zme přijeli třeba na vlu-pačku do obchodu. „No to musite zajistit mřížami.“ „Kdo mi to zrobi?“ „Moment, ja to zařidim.“ Přijel sem domu, nakupil sem železa, posva-řoval, poznatiral a přivez. Zarobene. A tim to začalo – zamečnictvím. Takže: „Achmede, děkuji! Žes mě pěkně fackal, žes mě to naučil!“

A: *Dělal jsi i popcorn...*

A: *Potom jsi šel na jakou školu?*

L: Učení mě nebavilo, tak sem šel studovat na zamečnicka kolových vozidel, což je v praxi opravář parních lokomotiv.

A: *A kam jsi chodil na to učiliště?*

L: Do Ostravy, v Přívoze. Nebyl sem zrovna školsky typ, ale díky tomu, že sem byl zručný, tak si mě už v prvu vybral pan mistr Macháček, zvaný tehda Achmed. V prvním ročníku sem ho neměl moc v lasce. Protože sem měl poněkud za jeho zady a jak vyvolával a ten žák nevěděl, tak dycky: „Pastorek, pojď sem.“ A jak sem to nevěděl, dostal sem kulu těž.

A: *Třeba si Tě oblíbil. Někdy to tak dávají najevo...*

L: No, ale to pochopíš až později. V druhém ročníku se už šlo na provoz. A on si mě tam nechal. Druhý ročník mi tedy dal do života úplně šíleně. Naučili mě dělat na sustruhu, v kovárně... Samozřejmě třetí ročník už sem musel jít na provoz, tak to už sem opravoval parní lokomotivy!

A: *Ten provoz byl taky součástí školy?*

L: Nene, to už zme byli na provozu v depu. V Ostravě, jak je hlavní nadraží. To bylo období, kdy ty parní lokomotivy končily. Nicméně učňák sem udělal s vyznamenáním a už sem pochopil, že asi není můj životní styl se udřet, takže sem chtěl jít dělat mašinfiru. Ale už nechtěli mašinfiru na parní, už bych musel mít elektroprumyslovku a ta byla těžká. Tak sem vahal a na tu školu nakonec nenastupil, bo sem mezitím dostal nabídku... V té době hodně chodili vojáci a nabízelí, že kdo podepíše, tak nemusí na dva roky na vojnu, ale jde na vojenskou školu a pak bude furt ak. No, ale voják musí poslouchat a to já sem nerad, tak pak přišla nabídka, že bych šel dělat policajta. Otec byl policajt. A v té době byla už i sestra a švagr. Tam znělo dobře, že když nastupím na policejní školu, tak pujdu jenom na pět měsíců na vojnu do Vyšních Lhot. Tak bylo jasné, že taku vyhodu si nenechám ujít. Podepsal sem a nastupil sem na vojnu.

A: *Hned po učňáku?*

L: No, po pul roce v podstatě.

A: *Cos dělal mezitím?*

L: Spravoval ty parní lokomotivy. Pak začala vojna a po vojně sem přešel do Prahy na dva roky na policejní školu, bez maturity. Abych měl maturitu, musel sem si dalkově udělat štyrlete gymnázium, civilní. V té době zřídili gymnázium v Ostravě, v Zabřehu, kde bylo zaměřeno na právo. Maturoval sem z práva, protože sem chtěl jít na vyšku. Po tym gymplu sem dělal policajta v Praze. Zřídili vysokou školu právní. Jenomže... nastal problém. Synek z dědiny a velkoměsto. To k sobě nejde.

A: *Začal jsi chachařit?*

Snad to bylo osudové setkání s tím mým příbuzným v roce 2012 při jeho tehdejší návštěvě, které asi bylo tím impulzem napsat něco o rodině, ale i o vesnici **NĚCO**.

To NĚCO bylo rozhodnutí dokončit zpracování obrázků VŠECH domů obce Vlčovice a něco povídání k tomu. Na obrázcích jsou poslední obývané dřevěnky.

Když jsem tak procházel vesnicí za účelem získání obrázků domů, potkával jsem se s mnoha lidmi. Velkou většinu jsem jich neznal, takže mým prvním sdělením bylo, kdo jsem a co vlastně provádím. Většinou byli překvapeni mou činností, ale nakonec mi všichni fandili, přáli úspěch při dokončení a projevíli zájem o to, co z toho vznikne.

Při těch rozhovorech jsem vždy nabádal hlavně přítomné **jejich děti, aby si všechny události a zajímavosti zapsali pro pozdější uplatnění**, neboť přijde doba, kdy se již nic nedovíme.

Uvedu jeden takový konkrétní případ z mého života:

V roce 1938 - to jsem měl 7 roků, a to jsem se docela utopil – ÚPLNĚ!

Mnozí čtenáři tu situaci budou znát: na horním konci vesnice je splav, přes který přetéká v letním období velice málo vody. Ta se soustřeďuje do nižších míst mezi jednotlivými kameny. Časem se tam vytvoří kluzký mechový povrch. My děcka jsme tam lítali, až došlo k onomu osudovému uklouznutí a pádu do hluboké vody pod splavem.

Tou poslední vzpomínkou na onen pobyt ve vodě byly bublinky vycházející z mých úst a pak již **nádherné ticho a nic!** Co bylo dál, nevím – nevím, jak dlouho jsem byl ve vodě ani za jakou dobu jsem se „oživil“ doma v posteli. Nějak, někdo – KDO (?) mne z vody vytáhl za nějakou dobu, dopravil k nám domů – a to jsou právě ty informace, které se již nikdy nedovím.

V té době se u nás o tom nemluvalo (asi byli rodiče rádi, že jsem naživu). A tak jak šel postupně čas, ten dětský bezstarostný věk vystřídal ten dospělejší a s ním jiné starosti, takže se na onu událost jaksi zapomnělo. Až nyní, při pátrání po jiných informacích, jsem se pokusil zjistit, jak to tehdy bylo. Jenže, rodiče a sourozenci zemřeli a lidé, kteří onu dobu pamatují, o tom nic neví.

Příběh uvádím jako příklad toho, že ne všechno se o tom kterém čase dovíme. Když je člověk děckem, tak ho zajímají jiné věci (spíš nějaké ty lumpárničky), pak když je větší chodí za holkama, no a pak si založí rodinu a přijdou jiné starosti. A když později ho napadne srovnat si události svého života a třeba i zjistit odkud pochází, zjistí, že ty prameny poznání jsou velice omezené.

Hodně se dá najít pomocí počítače na NETU, kde se dá najít skoro všechno. Jenže, kdo bydlel v tom kterém domě, čím se tam lidé bydlící zabývali, se tam najít nedá. A také není koho se zeptat. Jde o takovou detektivní práci – ta ovšem vyžaduje spoustu času a též někdy nepřinese nic podstatného.

Avšak získání fotografií všech domů, jak se později ukázalo, bylo tím nejjednodušším úkolem v celém tom rozsahu navazujících potřebných informací. Prvním takovým záměrem bylo napsat jen takové krátké texty, které měly uvést důvod vytvoření souborů fotografií všech současných domů obce.

Jenže časem jsem docházel k dalším a dalším souvislostem, které se stávaly složitějšími tím, jak potřebné informace získat.

Nesebral bych také odvahu s psaním vůbec začít, kdyby mi všichni neříkali: držíme ti palce a až budeš hotov, tak se přihlas. Jedním z prvních, kteří mě zásobili důležitými informacemi, byl můj spolužák Oldřich Čulák, též Břeťa Vaněk.

Břeťa Vaněk

manželé Kahánkovi

manželé Špačkovi

Napsal Oldřich Štěpán (pokračování)

15. Libor Pastorek nar. 24. 5.1954

Vyučený zámečník kolových vozidel, bývalý policista, dlouholetý podnikatel – hospodský, prodejce a zejména zakladatel a majitel Beskydské likérky alias „Lašské kralovské palarni“ a tím pádem i lašský královský herold a také „fajny synek z dědiny, kery nězkazi žádnou srandu“

A: Ačkoliv na to nevypadáš, sedm desítek už dosáhlo i na Tebe. Což je ale na druhou stranu pěkné, protože dobře vypadáš a stále se aktivně činiš...

L: Alenka se o mne starala padesát roků. A nenechala mě sedřít.

A: Tak to je velká zásluha. Začneme prosím od toho, kde ses narodil.

L: V Ostravě, v Zabřehu. V šedesatem sedmem roce zme se přestěhovali do Hodoňovic, kde zme měli předtim chatu a pak to tata předělal na barak.

A: A rodiče se narodili kde?

L: Mama se narodila na Mysliku a otec se narodil na Moravce.

A: Do sedmé třídy jsi byl v Ostravě-Zabřehu...

L: A tu sem začal chodit do školy do Stareho Města. Osmu a devatu třídu.

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulíková

Přibor něsu enem
vidličky a nože,
bat' sě to kjerymsi
v hlavě plantat' može.

Dalši z Lašske brany
Hukvaldy su krasne,
v oboře a z lišku
každy tvor je šťastne.

A kaj se ty uši беру?
Ve Štramberku - na mu věru!
Davno temu Turcy ležo
pod tu Trubu – pod tu věžo.

Na skok od ni - baj co vice,
co cedulu ma Kopřivnice,
Tatra vjela na silnice...
Lašska stezka – stuha z karminu
klikati se k hradu Šostynu.

Nale zase k temu Přiboru;
ten rodak Freud
byl majster v svojim oboru.

Kravarečky na pašu

Františka Pituchová

Kravarečky na pašu vyhaňaly
a sebě zpozdaleka volaly.

Ej, hoja, hoja, susědova kravarečko,
nejlepší kamaradečko moja!
Dobře si sě, Mařenečko, vyspala,
že si sě už skoro zrana zpivala.

Co bych sobě s chuti nezazpivala,
dyž už sem sě s Janičkem objimala.

(halekačka - Pozbirane po našimu)

7.8. na Cvilíně, foto A. Glac

7.9. Bezručova vyhlídka - Paskovjanek, foto R. Ševčík

6.9. na vyhlídce, cimbalista M. Čip s lašským králem, za nimi A. Krpec, foto A. Krulíková

7.9. „Zpívejte, lidičky...“, foto M. Fajkus